

Når børn bider

Dagplejens praksis når børn bider

Vi oplever til tider at børn bider, og det er ubehageligt og en voldsom oplevelse både for de børn der er involverede, for forældre og for personale. Når børn reagerer i affekt, kan det være svært for voksne at forstå, da det bliver opfattet som en voldsom måde at udtrykke sig på. Men det at slå, kradse, skubbe eller bide er for et barn i princippet det samme. Det er en u hensigtsmæssig adfærd, som vi handler på. Vi har i det nedenstående beskrevet viden om og pædagogisk praksis ift. hvad vi gør her i Dagplejen, når situationen opstår.

Når børn bider

I forhold til små børns udvikling er det normalt, at en vis procentdel af børn i en periode bider, som en måde at udtrykke sig på.

I barnets første 0-1½ leveår erfarer og oplever barnet mange ting gennem munden. Der smages, undersøges og eksperimenteres ved at putte alt i munden. I denne alder kan barnet finde på at bide af ren og skær begejstring og kærlighed.

Når barnet er mellem 1½ og 3 år, bider det oftest som en måde at kommunikere på, da det stadig mangler at kunne udtrykke sig gennem et nuanceret verbalt sprog. Det kan være i frustration, afmagt, for at få kontrol over situationen eller for at passe på sig selv. Børn er i denne alder stadig rent neurologisk styret af deres impulser, og har derfor svært ved at dæmpe dem i rette tid.

Vi er ekstra opmærksomme når et barn kommer ind i sådan en periode, og en af vores strategier er at ”time in”, dvs. at være omkring barnet i de sociale sammenhænge og invitere barnet med, når vi har brug for at gå væk fra børnefællesskabet.

Hvordan forholder vi os til det, når børn bider?

Børn der bider, gør det ikke ud fra en dårlig intention eller for at skade andre, og de har brug for omsorg og støtte, præcis som det barn der er blevet bidt.

Når der opstår konfliktsituationer, anskuer vi problemet på en anerkendende måde. Vi optræder roligt i situationen, er undersøgende på, hvorfor det opstår, og hjælper barnet til alternative måder at agere på, fx. ved at bruge sproget. Den voksne sætter ord på det, der skete i situationen. Fx ”Du blev så vred/frustreret.... eller du blev så bange, at du kom til at bide”. Dernæst spejle ansigtsudtryk: ”Du ser helt forskrækket ud.... eller du ser ked ud af det”. Vi guider til, hvad barnet kan gøre i stedet for. Små børn lærer af det, der foregår i nuet, og de får derfor ikke noget ud af bagudrettede samtaler eller forebyggende snak, om at man ikke må bide.

I situationen arbejder vi med mentalisering, som handler om at møde barnets følelsesmæssige tilstand og dermed hjælpe det til at regulere sine følelser. Det lille barn har stadig en umoden hjerne, og det har brug for en voksen, der kan spejle og regulere de følelsesmæssige tilstande eller u mødte behov i barnet, der er årsagen til dets adfærd.

Når et barn bider, er det som nævnt ofte udtryk for frustration. Alt det man ikke kan, men gerne vil,

når man er barn, kan give perioder med høj frustration og store følelsesmæssige reaktioner. Det er energikrævende at udvikle sig i det hurtige tempo børn gør, og frustrationstærskelen er lavere, hvis man er presset. Derfor er det også vigtigt at overveje, om der er ting i strukturen, fællesskabet, samspillet eller barnets dagligdag der presser barnet, eller gør det usikker.

I Dagplejen er barnet i gang med at øve sine sociale kompetencer og erfare, hvordan man er sammen med andre. Det er derfor vigtigt at hjælpe barnet ved at guide det til en hensigtsmæssig måde at kommunikere på.

Hvis vi ser, et barn er på vej til bide et andet barn, hjælper vi det med et mere hensigtsmæssigt initiativ ved at sige "stop X" og roligt, med både kropssprog og ord, signalere "stop". Vi aflæser situationen og intentionen, i de følelsesmæssige tilstande der er på spil, i det der sker mellem børnene. Vi kunne eks. sige "Du vil gerne lege med bilen X". Hvis X nikker, så siger vi eks. "Prøv at spørge Y, om du må låne den". Har X sprog og kan spørge selv, vil barnet formentlig prøve på det, ellers må vi hjælpe det og spørge på dets vegne. Hvis Y ikke vil låne bilen ud, hjælper og guider vi X til at se mulighederne i en anden bil, eller anerkender X's frustration. Vi benævner hvad vi ser, og forsøger at ramme og spejle den følelsesmæssige tilstand, som er på spil i barnet. Vi bekræfter også den ønskede adfærd med et smil og "Ja, sådan", og på den måde anerkender vi barnet og dets følelser, samtidig med at vi anviser og guider til en mere hensigtsmæssig adfærd.

Denne måde at reagere og møde børnene på kendetegner helt generelt den pædagogiske praksis i Dagplejen. Den gentages derfor mange gange i forskellige situationer i løbet af dagen, og barnet vil på den måde blive bedre og bedre til at regulere sine følelser og impulser, og det vil efterhånden lære at håndtere konflikten selv og løse den på en hensigtsmæssig måde. Det handler om at udvikle sociale kompetencer og færdselsregler i fællesskabet, og kan derfor også kun læres i fællesskabet. Det er vigtigt ikke at isolere barnet, da det ikke bidrager til nye færdigheder og udvikling. Det handler derimod om, med udgangspunkt i fællesskabet, at skabe et pædagogisk miljø, der tager hånd om både de børn der bider, og dem der bliver bidt.

Fra 2-årsalderen og op efter udvikler børn gradvis empati og indlevelse i andre. Men de har stadig ikke den neurologiske modenhed og bevidsthed, der gør at de kan overskue konsekvenser af egne handlinger, og at det fx. gør ondt på andre at blive bidt. Det at udvikle empati, det understøttes ved, at de voksne i første omgang sætter ord på, møder og spejler barnets egne følelsesmæssige tilstande og derefter spejler og sætter ord på det andet barns følelser og intention. Fx "Se X, Y græder og bliver ked af det, når du bider hende. Se jeg trøster hende" eller "Se Y, X bliver glad for, at du låner hende bilen". Børnene vil her føle sig set, hørt og mødt, og deres følelser bliver spejlet og anerkendt, og samtidig får de både oplysninger og vigtige erfaringer om sig selv og hinanden, der kan lære dem at identificere, hvordan andre reagerer på deres initiativer.

Det er vigtigt at have for øje, at børn der bider, ikke kommer ind i en ond cirkel med negativ opmærksomhed, men derimod huske at give anerkendende opmærksomhed og bevare den gode stemning. I dagplejen er der små legegrupper og vi udnytter muligheder for positiv kontakt og fælles fokus på det, der fanger barnets interesse i tæt kontakt med en voksen.

Samarbejdet med forældre

Børn kan godt reagere forskelligt hjemme og i dagplejen. Vi vil fortælle forældrene, hvis deres barn er blevet bidt og situationen omkring det, men vi fortæller ikke, hvem der har bidt. Er der et barn, der i en periode ofte bider, vil vi naturligvis tale med forældrene omkring det. Det er vigtigt med et samarbejde omkring barnets udfordringer og løsningsmuligheder, så vi i fællesskab kan støtte barnet bedst muligt. Så længe udfordringerne er der, er det vigtigt, at vi hjælpe hinanden med at finde ud af, hvordan vi sammen kan forstå og støtte barnet i en mere hensigtsmæssig adfærd.